

Asia: VN/25955/2022

Valtioneuvoston asetus kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleistä asetuksesta

Asetus huomioi kunnan jäljelle jäävät lakisääteiset palvelut ja kohdistuu suurelta osalta niihin. On tärkeää, että kuntien erilaisuus on huomioitu valtionosuuksien muilla perushinnoilla. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rooli korostuu hyvinvointialueuudistuksen jälkeisessä kunnassa. Siinä onnistuminen vähentää myös Hyvinvointialueiden palvelutarvetta ja kustannuksia.

2. Laskennallisten kustannusten ja lisäosien perushinnat vuodelle 2023 (1 §)

Hyvinvointialueuudistuksen myötä valtaosa kuntien kustannuksista kohdistuu varhaiskasvatuksen ja koulutuksen lakisääteisten palveluiden tuottamiseen. Tämä korostuu erityisesti Liedon kaltaisissa kasvavissa kunnissa ja kaupungeissa, joissa kasvu painottuu lapsiperheisiin ja aiheuttaa merkittävää kasvupainetta edellä mainittuihin palveluihin. On tärkeää, että tämä huomioidaan peruspalveluiden valtionosuuden painotuksessa.

Kustannusten kasvu palvelutarpeen lisääntyessä kohdistuu sekä välittömiin kustannuksiin että myös investointeihin, jotka tulevaisuudessa painottuvat valtaosin koulu- ja päiväkotikiinteistöihin. Kasvavissa kunnissa tämä tarkoittaa perusparannusmenojen lisäksi uusia investointeja, joihin kuntien mahdollisuudet vastata heikentyvät kokonaisrahoituksen pienentyessä samalla, kun rahoituksen kustannukset ovat merkittävästi kasvaneet sekä investointien kustannukset kasvavat inflaation ja kiristyvän lainsäädännön myötä. Perushintoja laskettaessa ja arvioitaessa tulisi mahdollisuuksien mukaan huomioida myös kasvavat investointitarpeet.

Lakisääteisten palveluiden lisäksi suuri lasten ja nuorten määrä kasvattaa painetta liikunta- ja vapaa-ajan toimintojen ylläpitämiseen ja kehittämiseen.

3. Syrjäisyyksiluvun määrätymisperusteet (2 §)

-

4. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosan määrätymisperusteet (3 § ja liite)

Kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin määritellään kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa kuvaavien indikaattoreiden sekä toiminnan tulosta kuvaavien indikaattoreiden perusteella. Jako toimintaa kuvaaviin ja toiminnan tulosta kuvaaviin indikaattoreihin antaa kunnalle useampia vaihtoehtoja vaikuttaa kertoimeen. Toiveena on, että toiminnan tulosta kuvaavat indikaattorit pysyvät samana pitkällä aikavälillä, jolloin kunnat voivat suunnitella kehittämistoimenpiteitä useaksi vuodeksi eteenpäin ilmiöiden hidasliikkeisyyden huomioiden.

Toimintaa kuvaaviin indikaattoreihin pystyy vaikuttamaan lyhyemmällä aikavälillä, ja ne välillisesti indikoivat mahdollista muutosta myös toimintaa kuvaavissa indikaattoreissa. On hyvä, että toiminnan tulosta kuvaavat indikaattorit kattavat kaikki ikäryhmät.

Toimintaa kuvaavien indikaattorien painokerroin on 0,0333 per indikaattori ja toiminnan tulosta kuvaavien indikaattorien painokerroin on 0,0833 per indikaattori. Tämä jako kertoimissa on ankarampi kunnille edellä mainitun ilmiöiden hidasliikkeisyyden vuoksi ja myös siksi, että kunnalla ei ole kaikkia ratkaisun avaimia yksin käsissään.

Toiminnan tulosta kuvaavien indikaattoreiden kohdan 2) Tilastokeskuksen tutkintorekisterin tiedot koulutuksen ulkopuolelle jääneistä 17–24-vuotiaista osalta tulisi huomioida se, että tähän vaikuttaa kunnan ulkopuolelta tulevien sijoitettujen lasten määrä kunnan alueella sijaitseviin lastensuojelun yksiköihin tai perheisiin. Lakimääräiset vaatimukset sijainnille aiheuttavat lähtökohtaisesti sen, että toiminta keskittyy keskeisille alueille, ja joidenkin kuntien alueilla yksiköitä ja sijoitettuja on suhteessa suuria määriä. Tilastokeskuksen tilastoinnissa kunnan ulkopuolelta tulevat sijoitetut sijoittuvat kuitenkin sen kunnan tilastoihin, jotka ovat vastuussa perusopetuksesta. Ympäri vuorokautisesti sijoitetut siten näkyvät tutkintorekisterissä oman kotikuntansa ulkopuolella ja mahdollisesti heikentävät indikaattoria perusteettomasti esimerkiksi tilanteessa, että kunnan ajalliset mahdollisuudet vaikuttaa tilanteeseen ovat olemattomat.

5. Kuntien peruspalvelujen hintaindeksi (4 § ja 8 §:n 3 momentti)

-

6. Verotuloihin perustuvassa valtionosuuden tasauksessa huomioon otettavat verotulot (5 § ja siirtymäsäännös 8 § 4 mom.)

-

7. Kotikuntakorvausta koskevien tietojen toimittaminen (6 §)

-

8. Siirtolaskelmissa huomioon otettavat verotulot (7 § 2 mom.)

-

9. Takautuvien palkkaharmonisaatiokustannusten huomioon ottaminen siirtolaskelmissa (7 § 1 mom.)

-

Mäkinen Johanna
Liedon kunta

Maunula Markus
Liedon kunta